

Oh, Maria!

A woman's face and upper torso are framed by a spiderweb. The woman has dark hair, is wearing dark eye makeup, and has a slight smile. She is wearing a necklace with a cross and a rosary. Her hands are visible at the bottom of the frame, also framed by the spiderweb.

Marcel Beijer

INKIJKEEMPLAAR

Oh, Maria!

Eerste druk 2024

Copyright tekst © Marcel Beijer

OMSLAG

vormgeving ProBeeld | Ambilicious

BINNENWERK

vormgeving ProBeeld | Ambilicious Studio

Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious

Copyright © 2024 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93366-29-9 | NUR 301

www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ambilicious Breda | Kalmthout

*Sweet child of innocence, living in the present tense
Father Time will take his toll, rack your body and steal your soul
What became of all the years, are you drowning in your tears?
Who will catch you when you fall, who will hear you when you call?*

Kansas – Child of Innocence (Album: Masque)

Maria

Maria, mijn levenslicht, mijn lende vuur. Mijn zonde, mijn ziel. Ma-ri-a: de lippen raken elkaar als in een kus en duwt de levensadem vanuit de keel naar de verlangend geopende mond. Ma. Ri. A.

Ze was Lolya als ze met haar één meter vijftig voor de camera van Stanislav Kondakov stond. Ze was Maria als ik haar bijles gaf, ze was Natasja op school. Ze werd een vriendin toen ze zichzelf vond en me in vertrouwen haar diepe zielenroerselen toevertrouwde. Maar in mijn buurt was ze altijd Maria.

Het is misschien wel Vladimir Nabokov die mij ertoe aanzette naar je te schrijven, lieve Maria.

Oh nee, ik suggereer geenszins dat mijn schrijfkunst ook maar in de verste verte het niveau haalt van zijn meesterwerk Lolita, waarin Nabokov Humbert Humbert vanuit de gevangenis een brief laat schrijven als een bekentenis aan de jury van een rechtbank.

Nee, ik zou mijzelf overschatten. Maar Nabokov gaf me wel de kracht om jou deze brief te schrijven, Maria. Zodat je weet van mijn zoektocht naar jou, de zoektocht naar mijzelf. Over de oorlog die je losmaakte in mijn hoofd.

Net als de jury over Humbert Humbert zal oordelen, mag ook jij beslissen of je me veroordeelt of vrijspreekt. 'Niet om mijn hoofd, maar om mijn ziel te redden.'

Maar jij bent de enige, Maria.

Jij bent de enige.

Novosibirsk, maandag 28 oktober 2013

Direct nadat Olga en Boris hem daartoe schoorvoetend toestemming hadden gegeven zocht Andrej Drusin haar op in het Novosibirsk Global Medisch Centrum. Misschien puur uit fatsoen, misschien om te voorkomen dat de duivelse twijfelaar – die zich ergens genesteld had tussen zijn huid en botten – bezitnam van zijn geest. De hellevorst manifesteerde zich nadrukkelijker naarmate hij het complex aan de Lomonovastraat naderde. De demonen in zijn hoofd probeerde hij te verjagen door de ontmoeting met Maria te visualiseren. Ze zat dan rechtop in het ziekenhuisbed, met een sprankelende twinkeling in haar ogen, blij verrast dat uitgerekend hij in de deuropening van de ziekenzaal stond. En hij zou dan met een zelfbewuste nonchalance op de rand van het bed gaan zitten, zijn beschermende arm om haar ranke schouders leggen en zeer wijze en weldoordachte woorden uitspreken, die diepe indruk op het meisje zouden maken.

In een ander scenario keerde ze haar mooie gezichtje juist woest van hem af, en wist hij haar grimmige drift teerhartig te verdrijven met citaten uit het heilige boek dat zijn leven zoveel houvast had gegeven. Onderweg naar het ziekenhuis, terwijl het verkeer voorbij de een-tonige, fantasieloze flats langs de Frunzestraat raasde, had Prediker 11:10 hem overvallen als de donder na de bliksem. *Belast je hart niet met verdriet en houd je lichaam vrij van kwalen, want je jeugd en jonge jaren zijn al snel voorbij.*

Vergevingsgezind zou ze haar armen naar hem uitstrekken. En ze zou lachen. Och, wat verlangde hij naar haar lach, de minzame lach die Maria Sobko zo kenmerkte. Hij hunkerde ernaar als een dorstige naar water.

In alles moest hij voorkomen dat ze hem zou zien zoals hij zichzelf zag: een besluiteloze zak, een lafaard die er liever voor koos om te zwijgen dan zijn oordeel te geven. Nee, hij mocht zich tegenover haar niet langer verliezen in de timiditeit van de gezapige huisvriend van de familie, de afstandelijke leraar die haar elke donderdag thuis bijles gaf. Ze moest hem gaan zien als de stabiele, zelfverzekerde vriend aan wie ze zich vast kon klampen.

Hij twijfelde wat een passend cadeau zou zijn voor een meisje van veertien jaar. De verkoopster achter de balie van de kiosk van het ziekenhuis grinnikte hoofdschuddend om het roze speelgoedpaardje dat hij tussen de ballonnen, oversized wenskaarten en knuffelberen had uitgekozen. Hij had het daarom beschaamd weer teruggelegd.

'Te kinderachtig,' zei ze en liep lichtvoetig naar het wandrek met tijdschriften waar ze hem een hip muziektijdschrift in zijn handen duwde. Andrej wilde haar niet tegenspreken. Het meisje had een vrolijke paardenstaart en misschien zou door zijn afwijzing de lach van haar lieve, ronde gezichtje verdwijnen. Het vormde juist een dankbaar contrast met de donkere, droefgeestige ziekenhuisgangen waar zijn voetstappen hem echoënd influisterden om rechtsomkeert te maken. Hij gebood zichzelf door te lopen tot hij de ziekenzaal bereikt had. Zijn ademhaling klonk zwaar en hard toen hij de deur opende en een felverlichte beduimelde, ziekenzaal inliep waar zes bedden stonden, aan beide zijden drie. De witte dekens waren strak om de matrassen gevouwen, aan de bovenzijde was een strook wit laken omgeslagen. De kussens stonden rechtop tegen het hoofdeinde. Boven ieder bed hing een rails aan het plafond waarlangs een gordijn kon worden geleid om de patiënt aan het zicht te onttrekken.

Alleen het achterste bed aan de linkerkant, dat het dichtst bij het raam stond, was bezet. Een tener lichaam lag onder de dekens, de rug afgekeerd van de deur.

'Maria?'

Er kwam geen reactie.

Niemand zou het hem kwalijk nemen als hij nu de cadeaus zwijgend op haar nachtkastje legde en alsnog stillletjes de zaal zou verlaten. Hoe eenvoudig was het om een briefje achter te laten met *Liefs, Andrej* erop. Of nee, het woordje 'liefs' was niet passend. Sterkte, Andrej. Dat was minder suggestief. Maria zou het briefje waarschijnlijk pas lezen wanneer hij allang ergens in een café in het centrum van Novosibirsk zat en zichzelf wijs maakte dat hij aan zijn morele verplichting had voldaan.

Nee, hij mocht de confrontatie niet uit de weg gaan. Niet wéér. Hij schoof een stoel naast haar bed en bekeek schroomachtig haar gezicht. Met haar ogen devoot gesloten leek ze ontspannen, onschuldig. Haar

dunne armen sereen boven de dekens, gevouwen op haar buik. Hij kon haar dromen. De volle lippen van haar hartvormige mond, iets omhoog krullend bij de mondhoeken, waardoor het leek of ze altijd minzaam lachte. Stanislav had die omfloerste zinnelijkheid direct herkend, al was het kind op dat moment verdomme amper tien jaar. 'Onschuldig en mysterieus, zoals de maagd Maria,' had hij gezegd. 'En tegelijkertijd verraderlijk uitdagend als een vamp.'

Andrej besepte dat de fotograaf het - in al zijn perversiteit - goed gezien had en het meisje vervolgens jarenlang had uitgevent als een marktkoopman. Hij had haar sluimerende verleidelijkheid uitvergroot en geërotiseerd en daarmee het kind van haar jeugd beroofd.

Een infuus pompte vocht in de rug van haar slanke hand. Naast het bed stond een metalen nachtkastje, waar een vergeelde doktersroman op lag met een foto die uit de jaren '60 leek te komen. Daaronder een dagboek waarvan de clip van een ballpoint tussen de bladeren stak. Nooit eerder had Andrej goddeloze gedachten bij de dochter van zijn vrienden, Onbewust was hij toch in die val getrapt. Haar zwijgend geadoreerd als ze naast hem aan de eettafel zat en, met haar tong uit haar mond, gebogen over haar schriftje met huiswerk.

Ze ademde zacht en regelmatig, de mond licht geopend. Hoe graag zou hij de kleine draadjes speeksel ertussen weg willen kussen. Hij bestrafte zichzelf bij de gedachte die tot zijn opluchting werden verdrongen door voetstappen die vanuit de ziekenhuisgang dichterbij kwamen en vervolgens weer wegstierven, waardoor uitsluitend nog het monotone geluid van auto's de ziekenzaal binnendrong. Slechts nu en dan doorbroken door het snerpende geluid van een brommer.

Hij zou kunnen opstaan, vertrekken. Terug de drukke straat op. Het moment was echter te bijzonder, te zeldzaam om bij haar weg te gaan. Hoe vaak had hij Maria zo ongestoord kunnen bekijken? Zo lag er zo stil, zo kalm. Niet boos, verongelijkt of opstandig, eerder vredig. Sereen als Maria, de moeder Gods die hij adoorde.

Deze Maria in het ziekenhuisbed zetelde niet in de hemel. Die leefde in de hel, besepte hij. En alles in het troosteloze decor van het Novosibirsk Global Medisch Centrum onderstreepte dat. Het versleten, kleurloze zeil, de rafels aan de onderkant van de gordijnen voor het

raam die geopend noch gesloten waren en het harde, witte zonlicht binnenlieten. Het trok een artistieke streep die vanaf het plafond, over de muur als een troostrijke, goddelijke streling over haar gezicht viel en doodliep op het nachtkastje naast het bed.

Het bosje bloemen dat daarop stond, was vers. Tussen de stengels stak een kaart waarop een icoon van Christus te zien was.

Andrej glimlachte, dat moest van Olga afkomstig zijn. Het leven van Maria's moeder was sinds een jaar in een nachtmerrie veranderd. De politie had haar verteld in welke gruwelijke wereld Stanislav Kondakov haar lieve dochter had meegesleept. En dat ze moest horen dat Andrej Drusin, de huisvriend van de familie, hem daarbij had geholpen. Bij het verlaten van de kerk, de zondag nadat de politie het appartement van de fotograaf was binnengevallen, hadden Olga's ogen vuurgespuwd nadat ze hem voor de eerste keer weer onder ogen kwam. Boris had juist zwijgend van hem weggekeken, opzichtig starend naar de bewolkte hemel. De afkeer van haar vader deed hem minstens evenveel pijn als de klap waarmee Olga Andrej in zijn gezicht had geslagen en de achtergebleven rode plek op zijn wang bedekte met een forse fluim. Niet de rechter, maar Jezus zou over hem oordelen, had ze geschreeuwd.

Andrej had die zondag geen andere keuze gehad dan de klap, het spuw, de haat en de woede lijdzaam te incasseren. Zowel het gezin Sobko als hij waren lid van de Orthodoxe kerkfamilie, er zou een dag komen waarop Olga en Boris hem álles zouden moeten vergeven, zoals Jezus iedere zondaar vergaf. Zonder te groeten waren ze van hem weggelopen, arm in arm schuifelend naar de bushalte aan de Prospekt Dzerzhinskogo, even buiten het kerkterrein.

Het was het moment dat Andrej besloot zich voorlopig niet meer te laten zien in de kerk. Priester Fedor Volkov begreep hoezeer hij zich met die zelfverkozen verbanning strafte. Zijn handige smoesjes, halve waarheden en leugens waarvan hij zich zijn hele leven had bediend: de duivel had het er ongemerkt zo in laten sluipen dat hij eerst het kwaad erin niet meer beseftte. Een leugentje om bestwil, een handig kletspraatje om zichzelf uit een netelige situatie te bevrijden. Het lukte bijna altijd en was hem steeds gemakkelijker afgegaan. De Pope had hem vergeleken met de twijfelende Pilatus in Marcus 15, die niet

moedig genoeg leek om de onschuldige Jezus vrij te spreken. Andrej mocht geen Pilatus zijn, had hij gezegd. Hij mocht niet meer weggelopen met lafhartigheid. En Andrej had de woorden verstaan. Het was zijn taak als gelovige om schoon schip maken. Voor Olga, voor Jezus, maar vooral voor Maria. Hij had gezwegen waar hij had moeten schreeuwen, opzij gekeken waar hij Stanislav Kondakov tot stoppen had moeten dwingen. Hij had de rechtvaardige gelovige moeten zijn die het meisje had kunnen behoeden om in het verachtelijke web van Stanislav vast te lopen.

Hij fluisterde nogmaals haar naam. Het was fijn om die hardop uit te kunnen spreken. Het meisje reageerde niet. Boven haar in verband gewikkelde polsen waren de krassen in de onderarm duidelijk zichtbaar. Bij het hoofdeinde hing een plastic frame waar een kartonnen kaartje in geschoven was: Maria Sobko, 14 jaar.

Jezus zou over Andrej's daden oordelen. Dat had Olga hem twee weken eerder nog eens laten weten tijdens het gesprek dat de Pope had gearrangeerd. Tot verzoening was het nog niet gekomen, daarvoor zaten de emoties te hoog. Wel werd de weg vrijgemaakt om hem weer terug te laten keren in de kerkgemeenschap. De priester had daarbij gewezen op Prediker 3: *Alles heeft zijn tijd. Er is een tijd om te haten; er is een tijd van oorlog en er is een tijd voor vrede.*

Olga en Boris hadden hem, met forse tegenzin, de hand geschud en erop gestaan samen te bidden dat de Lieve Heer zich over hun dochter zou ontfermen.

Andrej was ervan overtuigd dat God inderdaad naar de smeekbede had geluisterd. Het kon geen toeval zijn dat Boris die vrijdagavond daarop plotseling wakker was geschrokken uit zijn stoel en zonder reden direct naar de slaapkamer van zijn dochter was gerend. Daar vond hij zijn kind op de met bloed doordrenkte lakens, met in haar hand een Stanley's en op bed halfleeg doosje met felgele pillen. Ze ademde nog, zwak en nauwelijks hoorbaar. In blinde paniek had hij niets anders kunnen bedenken dan Andrej te bellen. En eindelijk had hij eens niet getwijfeld en sommeerde Boris onmiddellijk de telefoonverbinding te verbreken, zodat hij de alarmdiensten kon bellen. Het was nog niet te laat. Nadat hij de bevestiging kreeg dat Maria buiten

levensgevaar was, was Andrej op zijn knieën gevallen. Hij had God huilend bedankt voor de kracht en doortastendheid die hij had ervaren. Het had uiteindelijk Olga en Boris ertoe aangezet hem toestemming te geven om Maria in het ziekenhuis te bezoeken.

‘Meneer Drusin?’

In de deuropening stond een verpleegster met een klembord in haar hand.

Andrej schrok, had de vrouw gezien hoe hij ongegeneerd naar Maria had gestaard?

‘Ik heb haar nog niet kunnen spreken.’

‘Het bezoekuur is voorbij.’ Ze keek op haar klembord. ‘Andrej Drusin? Bent u de man die vrijdag de alarmdienst heeft gebeld?’

Hij knikte verlegen en keek bedremmeld naar de cadeaus in zijn handen.

‘Maria zei vanmorgen dat u langs zou komen. Als ze wakker wordt, zal ik vertellen dat u geweest bent en deze cadeaus hebt achtergelaten.’

‘Wilt u mij laten weten of ze blij is met de cadeaus?’

Glimlachend pakte ze een pen uit het borstzakje van haar uniform en noteerde zijn telefoonnummer.

‘Ik beloof dat ik uw telefoonnummer direct zal wissen.’ Andrej stak twee vingers in de lucht.

Daar twijfelde de verpleegster niet aan. ‘U bent een goed mens, dat zie ik.’

Andrej keek nog een laatste keer naar het slapende meisje in het ziekenhuisbed.

Een goed mens? Was hij dat? En kan je aan iemand zien of hij deugt?

Het waren vragen die door zijn hoofd raasden, teruglopend naar de uitgang van het ziekenhuis.

DEEL 1

KIROVSKY CAT

*Sweet child of innocence
living in the present tense*

Novosibirsk, zondag 5 april 2009

De manier waarop Olga naar haar dochter keek, hield het midden tussen vertederling en trots. Ze stonden in een cirkeltje op het plein voor de kerk: Maria als centraal middelpunt, in haar zondagse jurk verborgen onder een warme winterjas, met om haar heen haar ouders, de Pope en Andrej die wist dat zijn leerling zich een beetje ongemakkelijk kon voelen als Fedor Volkov in haar wang kneep, of zijn hand over haar rug liet glijden. Dat gebeurde nooit bij haar broer Vadim, die buiten de cirkel stond en verveeld toekeek hoe de gelovigen passeerden en elkaar vriendelijk toeknikten bij de wandeling van de parkeerplaats naar de entree van het kerkgebouw.

Andrej wist hoeveel waarde Olga hechtte aan de woorden van Fedor Volkov, van wie ze vond dat die als priester toch het dichtst bij God stond. Na de dienst, bij de uitgang van de kerk, had hij Maria een handkus had toegeworpen en, zoals bijna elke week, gecomplimenteerd met haar voornaam. 'Een prachtige naam die jouw schoonheid eer aandoet.'

De Pope was er fier op dat Olga en Boris tien jaar geleden gehoor hadden gegeven aan zijn verzoek om hun dochter te vernoemen naar de patrones van zijn kerk, de heilige maagd Maria. Ze hadden geen enkele behoefte gehad om zijn advies in de wind te slaan. De naam Maria stond ook in hun Top-5 en het moest een teken van God zijn als een priester, en zeker Fedor Volkov, het hen nog eens nadrukkelijk influisterde. Ze ervoeren de komst van een dochter als een Godsgeschenk. Een wonder dat hen, als veertigers, na Vadim nog een tweede kind gegund was. Een meisje nog wel. Ze was meer dan welkom in hun hart en in hun appartement aan de Gogolyastraat waar nog een slaapkamer vrij was. Andrej had er plezier in gehad om ze te helpen bij het schilderen en behangen van de kinderkamer. Het was nog een hele klus geweest om het motiefbehang met lieflijke konijntjes, omringd met roze hartjes keurig op de muren te krijgen. De plinten en kozijnen kregen dezelfde, voyante roze kleur.

De huisvriend had het meisje zien opgroeien. Zeker de laatste jaren. Sinds hij elke donderdagavond bijles kwam geven, leek het Andrej

alsof ze groter was gegroeid. Beide kinderen hadden de ondersteuning hard nodig. Vooral met rekenen hadden zowel broer als zus moeite. Vadim was geen hoogvlieger, wel bijzonder ijverig. Scoorde nimmer lager dan een 6, nimmer hoger dan een 8. Maria was meer taalgericht. Ze zette zich met plezier aan opstellen, die vaak zeer fantasierijk waren en bij de kinderbijbelclub schreef ze gedichtjes over God en hoe de hemel eruit zou kunnen zien.

Op het kerkplein leek de Pope zijn gedachten te kunnen lezen. 'Een voorbeeldige leerling.' Hij zakte door zijn knieën en trok het meisje dicht tegen zich aan. 'Bescheiden en rustig.'

Het kind lachte verlegen.

'Een denkertje, precies zoals je vader.'

Hij keek omhoog naar Boris, stak zijn hand in zijn broekzak en pakte daar een klein doosje uit. Met één hand greep hij het meisje bij beide wangen en dwong haar hem in de ogen aan te kijken. Haar lippen werden naar buiten gedrukt

'Wat een prachtige, grijsgroene kijkertjes heb jij toch. Dat zie je niet vaak.' De priester ademde zwaar. 'Weet je dat je ogen zijn de spiegel van je ziel, lief kind?'

Het meisje zocht verlegen oogcontact bij haar moeder. Olga liet haar hand geruststellend door de lange haren van haar dochter glijden.

'Je bent niet alleen een beeldschoon meisje van buiten, lief kind, ook vanbinnen. Ik zie pure onschuld in die sprankelende ogen.'

De priester liet zijn greep los, opende het doosje en pakte daar met duim en wijsvinger een collier uit waar een zilveren kruisje aan bevestigd was. 'Zoals alle kinderen in onze gemeenschap heb ik je bij je doop een crucifix als sieraad gegeven. Omdat jij zo speciaal bent, heb ik er speciaal voor jou nog een gekocht.'

'Wat mooi,' fluisterde het meisje. Snel gaf ze het sieraad aan Olga. 'Ik wil hem om.' Olga knielde op een been voor haar dochter neer en maakte het slotje achter haar nek vast. Andrej had zijn smartphone gepakt. 'Even samen op de foto.'

Zacht werd het kind weer naar de armen van de priester geleid. Ze lachte ongemakkelijk terwijl die haar opzichtig op de wang kustte en vrolijk zijn duim naar de camera opstak. Met een pijnlijke kreun

kwam de Pope weer overeind, steun zoekend aan Andrej's arm. 'Verdorrie, de jaren gaan tellen,' verontschuldigde hij zich. 'In dit klimaat word je kennelijk op je vijftigste al stram.'

Andrej sprak hem tegen. 'U bent juist jong, Pope. We gaan samen naar Walhalla. Welke geestelijke laat zich zo vaak in een jongerencentrum zien?'

'Dat doe ik vooral om de schepping van de Heer te kunnen bewonderen. In dat jongerencentrum lopen talloze jonge meisjes rond.'

Olga probeerde haar lach te verbloemen. 'Pope, u moest zich schamen.'

De priester grinnikte schalks. 'Het is belangrijk om contact met de jeugd te houden, beste Olga.'

Zijn vingers gleden over het sieraad op Maria's borst. 'Dit kruisteken zit dicht bij je hart, mijn lieve kind. God zit dus dicht bij je hart. Hij zal je beschermen en behoeden voor het kwade.'

Het meisje staaarde verlegen naar de grond toen de priester haar opnieuw dicht tegen zich aan trok. 'Wie bescheiden is wordt beloond met rijkdom, eer en een lang leven.'

Hij keek Andrej met opgetrokken wenkbrauwen aan, alsof hij een antwoord verlangde.

'Spreuken 22, vers 4,' antwoordde die.

'Bravo,' zei de priester tevreden. 'De liturgische werkgroep doet je goed, beste Andrej.'

'U vergeet alleen een zinsdeel, Pope. De volledige tekst van vers 4 is: wie bescheiden is én ontzag heeft voor de Heer wordt beloond met rijkdom, eer en een lang leven.'

Olga had zich narrig naar de huisvriend toegedraaid en haar ogen dreigend opengesperd. Hij begreep haar waarschuwing: priester Fedor Volkov moet worden gerespecteerd, niet gecorrigeerd.

De Pope was geenszins beledigd. 'Olga, de Bijbelkennis van Andrej is meer dan uitstekend. Hij geeft hier een belangrijke toevoeging.' Hij tikte met zijn wijsvinger tegen het kruis op Maria's smalle borstkas. 'Een zéér belangrijke toevoeging, mag ik zeggen. Want ontzag voor de Heer is een deugd, meisje. Onthoud dat goed.'

Het kind was zichtbaar opgelucht zodra de priester haar losliet, iedereen een fijne zondag wenste en terugliep naar de kerk.